

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2014. gada 11. septembrī *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiskie iepirkumi — Direktīva 89/665/EEK — 2.d panta 4. punkts — Interpretācija un spēkā esamība — Pārsūdzības procedūras publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas jomā — Līguma spēkā neesamība — Izslēgšana

Lieta C-19/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2012. gada 14. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 15. janvārī, tiesvedībā

Ministero dell'Interno

pret

Fastweb SpA ,

piedaloties

Telecom Italia SpA .

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], A. Ross [*A. Rosas*], D. Švābi [*D. Šváby*] un K. Vajda [*C. Vajda*] (referents),

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 20. martā tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Fastweb SpA* vārdā – *P. Stella Richter* un *G. L. Tosato*, *avvocati*,

— *Telecom Italia SpA* vārdā – *F. Cardarelli*, *F. Lattanzi* un *F. S. Cantella*, *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Fiengo*, *avvocato dello Stato*,

— Austrijas valdības vārdā – *M. Fruhmann*, pārstāvis,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, kā arī *M. Szwarc* un *E. Gromnicka*, pārstāvji,
— Eiropas Parlamenta vārdā – *J. Rodrigues* un *L. Visaggio*, pārstāvji,
— Eiropas Savienības Padomes vārdā – *P. Mahnič Bruni* un *A. Vitro*, pārstāvji,
— Eiropas Komisijas vārdā – *L. Pignataro-Nolin* un *A. Tokár*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 10. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas [pārsūdzības] procedūru piemērošanu, piešķirot [tiesības noslēgt] piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV L 395, 33. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK (OV L 335, 31. lpp.; turpmāk tekstā – Direktīva 89/665), 2. d panta 4. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Ministero dell'Interno, Dipartimento di Pubblica Sicurezza* (Iekšlietu ministrijas Valsts drošības departaments, turpmāk tekstā – “*Ministero dell'Interno*”) un *Fastweb SpA* (turpmāk tekstā – “*Fastweb*”) par publiskā iepirkuma līguma attiecībā uz elektronisko komunikāciju pakalpojumiem slēgšanas tiesību piešķiršanu *Telecom Italia SpA* (turpmāk tekstā – “*Telecom Italia*”) sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.

Athilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2007/66

- 3 Direktīvas 2007/66 preambulas 3., 13., 14., 21., 26. un 36. apsvērumā ir noteikts:

“(3) [...] pārskatāmības un nediskriminācijas garantijas, ko cenšas panākt ar [Direktīvu 89/665 un Padomes 1992. gada 25. februāra Direktīvu 92/12/EEK, ar ko koordinē normatīvos un administratīvos aktus par to, kā piemēro Kopienas noteikumus par līgumu piešķiršanas procedūrām, ko piemēro subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 76, 14. lpp.)], būtu jāstiprina, lai nodrošinātu, ka visa Kopiena gūst labumu no pozitīvās ietekmes, ko sniedz publiskā iepirkuma noteikumu modernizācija un vienkāršošana, kas īstenota ar [Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.)], un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/17/EK, ar ko koordinē iepirkuma procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs (OV L 134, 1. lpp.)]. Tādēļ Direktīvas [89/665] un [92/13] būtu jāgroza, papildinot tās ar būtiskiem skaidrojumiem, kas ļaus sasniegt Kopienas likumdevēja paredzētos rezultātus.

[..]

- (13) Būtu jāparedz iedarbīgas, samērīgas un preventīvas sankcijas, lai apkarotu līgumu nelikumīgu tiešu slēgšanu, ko Tiesa ir kvalificējusi kā visbūtiskāko Kopienas tiesību aktu pārkāpumu publiskā iepirkuma jomā no līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēja subjekta puses. Tādēļ līgums, kas ir iznākums nelikumīgai tiešai piešķiršanai, parasti būtu jāuzskata par spēkā neesošu. Spēkā neesamība nedrīkstētu būt automātiska, bet tā būtu jāapstiprina neatkarīgai pārskatīšanas struktūrai vai arī šādai struktūrai būtu jāpieņem lēmums par to.
- (14) Spēkā neesamība ir visiedarbīgākais veids, lai atjaunotu konkurenci un izveidotu jaunas uzņēmējdarbības iespējas uzņēmējiem, kam nelikumīgi liegta iespēja konkurēt. Tiešai piešķiršanai šīs direktīvas nozīmē būtu jāietver jebkāda līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* Direktīvas [2004/18] nozīmē. Tas atbilst procedūrai bez iepriekšējas konkursa izsludināšanas Direktīvas [2004/17] izpratnē.
- [..]
- (21) Dalībvalstīm paredzot noteikumus līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu, sasniedzamais mērķis ir izbeigt pušu līgumā noteikto tiesību un pienākumu īstenošanu un izpildi. Sekas līguma uzskatīšanai par spēkā neesošu būtu jānosaka attiecīgo valstu tiesību aktos. Tādēļ attiecīgās valsts tiesību aktos var, piemēram, paredzēt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*) vai, gluži otrādi, noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl būtu jāizpilda (*ex nunc*). Tas nedrīkstētu radīt stāvokli, kad nepastāv stingras sankcijas gadījumos, kad no līguma izrietošās saistības jau ir pilnībā vai gandrīz pilnībā izpildītas. Šādos gadījumos dalībvalstīm būtu jānodrošina arī alternatīvas sankcijas, ņemot vērā to, cik lielā apjomā līgums paliek spēkā saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem. Tāpat attiecīgās valsts tiesību aktos nosaka sekas saistībā ar jau samaksāto līdzekļu iespējamo atgūšanu, kā arī citiem iespējamās restitūcijas veidiem – tostarp vērtības restitūciju, ja restitūcija natūrā nav iespējama.
- [..]
- (26) Lai izvairītos no juridiskas nenoteiktības, ko var radīt spēkā neesamība, dalībvalstīm būtu jāparedz, ka spēkā neesamību nekonstatē gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs subjekts uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību tieša piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama saskaņā ar Direktīvām [2004/18] un [2004/17], un ir piemērojis obligāto nogaidīšanas termiņu, kas ļauj nodrošināt efektīvu tiesisko aizsardzību. Brīvprātīga publicēšana, kas sāk šo nogaidīšanas periodu, nerada nekādu pagarinājumu saistībām, kuras izriet no Direktīvas [2004/18] vai Direktīvas [2004/17].
- [..]
- (36) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā [turpmāk tekstā – “Harta”]. Jo īpaši šī direktīva tiecas nodrošināt, ka tiek pilnībā ievērotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo un otro daļu.”

Direktīva 89/665

- 4 Direktīvas 89/665 preambulas trešais apsvērums ir izteikts šādi:

“[...] Kopienas mēroga konkurence valsts pasūtījumu jomā rada vajadzību būtiski palielināt caurskatāmības un vienlīdzības garantijas [un], [...] lai to reāli panāktu, ir jābūt pieejamiem efektīviem un operatīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, ja ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus”.

- 5 Saskaņā ar Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešo daļu:

“Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva [2004/18], līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus.”

- 6 Direktīvas 89/665 2. panta, kura nosaukums ir “Prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām”, 1. punktā ir paredzēts:

“Dalībvalstis nodrošina to, ka pasākumos attiecībā uz 1. pantā paredzētajām pārskatīšanas procedūrām ir noteikts pilnvarojums:

[..]

b) vai nu atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus, vai nodrošināt to atcelšanu, tostarp atcelt diskriminējošas tehniskās, ekonomiskās vai finanšu prasības uzaicinājumā uz konkursu, līguma dokumentos vai jebkurā citā dokumentā, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru;

c) atlīdzināt zaudējumus personām, kam ar pārkāpumu nodarīts kaitējums.”

- 7 Direktīvas 89/665 2. panta 7. punkta pirmajā daļā ir noteikts:

“Izņemot 2.d līdz 2.f pantā paredzētos gadījumus, šā panta 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanas ietekmi uz līgumu, kas noslēgts pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas, nosaka attiecīgo valstu tiesību aktos.”

- 8 Direktīvas 89/665 2.d pantā, kura nosaukums ir “Spēkā neesamība”, ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu atzīst no līgumslēdzējas iestādes neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

a) līgumslēdzēja iestāde ir līguma slēgšanas tiesības piešķirusi bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas nav bijis atļauts saskaņā ar Direktīvu [2004/18];

[..]

2. Sekas tam, ka līgumu atzīst par spēkā neesošu, nosaka attiecīgās valsts tiesību akti.

Attiecīgās valsts tiesību aktos var noteikt visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku vai noteikt, ka atceļ vienīgi tās saistības, kas vēl jāizpilda. Pēdējā minētajā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka piemēro alternatīvas sankcijas 2.e panta 2. punkta nozīmē.

[..]

4. Dalībvalstis nosaka, ka šā panta 1. punkta a) apakšpunktu nepiemēro, ja:

- līgumslēdzēja iestāde uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama saskaņā ar Direktīvu [2004/18],
- līgumslēdzēja iestāde ir *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējusi paziņojumu, kā aprakstīts šīs direktīvas 3.a pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu, un
- līgums netika noslēgts, kamēr nebija beidzies termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas no nākamās dienas pēc dienas, kad ir publicēts minētais paziņojums.

[..]”

9. Saskaņā ar Direktīvas 89/665 3.a pantu, kura nosaukums ir “Brīvprātīgās *ex ante* pārskatāmības paziņojuma saturs”, šīs direktīvas 2.d panta 4. punkta otrajā ievilkumā minētajā paziņojumā tiek norādīta šāda informācija: līgumslēdzējas iestādes nosaukums un kontaktinformācija, līguma priekšmeta apraksts, pamatojums līgumslēdzējas iestādes lēmumam piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, tā uzņēmēja vārds vai nosaukums un kontaktinformācija, par labu kuram pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un attiecīgā gadījumā jebkura cita informācija, ko līgumslēdzēja iestāde uzskata par lietderīgu.

Direktīva 2004/18

10. Direktīvas 2004/18 2. pantā, kura nosaukums ir “Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas principi” ir paredzēts:

“Līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārredzami.”

11. Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 31. pantu, kura nosaukums ir “Gadījumi, kuros ir pamats izmantot sarunu procedūru, nepublicējot līguma paziņojumu”:

“Līgumslēdzējas iestādes valsts līguma slēgšanas tiesības var piešķirt sarunu procedūrā, iepriekš nepublicējot līguma paziņojumu, un to dara šādos gadījumos:

- 1) būvdarbu valsts līgumiem, piegādes valsts līgumiem un pakalpojumu valsts līgumiem:

[..]

- b) ja tehnisku vai māksliniecisku apsvērumu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar ekskluzīvu tiesību aizsardzību, līguma slēgšanas tiesības var piešķirt tikai konkrētam komersantam;

[..].”

Direktīva 2009/81/EK

- 12 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvas 2009/81/EK, ar kuru koordinē procedūras attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas iestādes vai subjekti, kas darbojas drošības un aizsardzības jomā, piešķir noteiktu būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesības, un ar kuru groza Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (OV L 216, 76. lpp.), 28. pantu, kura nosaukums ir “Gadījumi, kuri pamato sarunu procedūras piemērošanu, nepublicējot paziņojumu par līgumu”:

“Turpmāk minētajos gadījumos līgumslēdzējas iestādes/subjekti līgumslēgšanas tiesību piešķiršanai var piemērot sarunu procedūru, iepriekš nepublicējot paziņojumu par līgumu, taču pamatojot šādas procedūras piemērošanu paziņojumā par līgumslēgšanas tiesību piešķiršanu saskaņā ar 30. panta 3. punkta prasībām:

- 1) būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumiem:

[..]

- e) ja tehnisku iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kuri saistīti ar izņēmuma tiesību aizsardzību, līgumu var noslēgt tikai ar konkrētu uzņēmēju;

[..].”

- 13 Šīs direktīvas 60. pantā, kura nosaukums ir “Spēkā neesamība”, ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka visos turpmāk norādītajos gadījumos līgumu par spēkā neesošu atzīst no līgumslēdzējas iestādes/subjekta neatkarīga pārskatīšanas struktūra vai ka tā spēkā neesamība ir šādas pārskatīšanas struktūras lēmuma iznākums:

- a) ja līgumslēdzēja iestāde/subjekts ir līgumslēgšanas tiesības piešķīris bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un tas nav bijis atļauts saskaņā ar šo direktīvu;

[..]

4. Dalībvalstis nosaka, ka 1. punkta a) apakšpunktu nepiemēro, ja:

- līgumslēdzēja iestāde/subjekts uzskata, ka līgumslēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama atbilstīgi šai direktīvai,
- līgumslēdzēja iestāde/subjekts ir *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējuši paziņojumu, kā aprakstīts 64. pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu, un
- līgums netika noslēgts, kamēr nebija beidzies termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas, skaitot no nākamās dienas pēc dienas, kad ir publicēts minētais paziņojums.

[..].”

Itālijas tiesības

- 14 Direktīva 2007/66 Itālijas tiesību sistēmā tika transponēta ar 2010. gada 20. marta Leģislatīvo dekrētu Nr. 53, kura saturs pēc tam tika ietverts 2010. gada 2. jūlija Leģislatīvajā dekrētā Nr. 104 – Administratīvā procesa kodekss (*decreto legislativo n° 104 – Codice di procedura amministrativa*) (2010. gada 7. jūlija *GURI* Nr. 158 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – “Administratīvā procesa kodekss”) 120.–125. pantā.
- 15 No Administratīvā procesa kodeksa 121. panta izriet, ka būtisku pārkāpumu gadījumā, proti, ja ir notikusi neatļauta līguma slēgšanas tiesību piešķiršana sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, šādas procedūras rezultātā noslēgts līgums ir jāatzīst par spēkā neesošu, ņemot vērā paredzētās atkāpes un neraugoties uz administratīvās tiesas novērtējuma brīvību.
- 16 Vienā no atkāpēm no šī noteikuma, šī kodeksa 121. panta 5. punktā, ar ko ir transponēts Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts, ir paredzēts, ka līgumu tomēr var atstāt spēkā, ja līgumslēdzēja iestāde ar pamatotu aktu, kas pieņemts pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras uzsākšanas, ir paziņojusi, ka procedūra bez iepriekšēja paziņojuma par līgumu publicēšanas ir atļauta ar Administratīvā procesa kodeksu, ja tā ir publicējusi brīvprātīgās *ex ante* pārskatāmības paziņojumu un nav noslēgusi līgumu, kamēr nebija beidzies termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas pēc dienas, kad tika publicēts šis paziņojums.
- 17 Saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa 122. pantu, kas attiecas uz citiem pārkāpuma gadījumiem, kompetentā valsts tiesa, ievērojot šajā pantā paredzētos ierobežojumus, nosaka, vai līgums ir atzīstams par spēkā neesošu.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 18 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Ministero dell'Interno* 2003. gadā noslēdza līgumu ar *Telecom Italia* par telekomunikāciju pakalpojumu pārvaldību un attīstību.
- 19 Ņemot vērā šī līguma izbeigšanos 2011. gada 31. decembrī, *Ministero dell'Interno* ar 2011. gada 15. decembra lēmumu izvēlējās *Telecom Italia* par savu piegādātāju un tehnoloģiju partneri tās pakalpojumu pārvaldībai un attīstībai.
- 20 Lai piešķirtu līguma attiecībā uz elektronisko komunikāciju pakalpojumiem slēgšanas tiesības, *Ministero dell'Interno* uzskatīja, ka tā var izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, kas paredzēta Direktīvas 2009/81 28. panta 1. punkta e) apakšpunktā un 2006. gada 12. aprīļa Leģislatīvajā dekrēta Nr. 163 par būvdarbu, pakalpojumu un piegādes publiskā iepirkuma līgumu kodeksu, piemērojot Direktīvu 2004/17/EK un Direktīvu 2004/18/EK (*decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE*), kas grozīts ar 2008. gada 11. septembra Leģislatīvo dekrētu Nr. 152 (2008. gada 2. oktobra *GURI* Nr. 231 kārtējais pielikums; turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 163/2006”), 57. panta 2. punkta b) apakšpunktā.
- 21 Saskaņā ar šo pēdējo tiesību normu līgumslēdzēja iestāde var piešķirt līguma slēgšanas tiesības, izmantojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, “ja tehnisku iemeslu dēļ vai tādu iemeslu dēļ, kuri saistīti ar izņēmuma tiesību aizsardzību, līgumu var noslēgt tikai ar konkrētu saimnieciskās darbības subjektu”.
- 22 Šajā gadījumā *Ministero dell'Interno* uzskatīja, ka *Telecom Italia* tehnisku iemeslu dēļ un tādu iemeslu dēļ, kuri saistīti ar izņēmuma tiesību aizsardzību, bija vienīgais saimnieciskās darbības subjekts, kurš spēj izpildīt attiecīgo pakalpojumu līgumu.

- 23 Saņēmusi labvēlīgu atzinumu no *Avvocatura Generale* [Ģenerālvokatūras] 2011. gada 20. decembrī, *Ministero dell'Interno* tajā pašā dienā publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* paziņojumu, darot zināmu savu nodomu piešķirt *Telecom Italia* līguma slēgšanas tiesības.
- 24 2011. gada 22. decembrī *Ministero dell'Interno* aicināja *Telecom Italia* piedalīties sarunās.
- 25 Pēc šīm sarunām 2011. gada 31. decembrī puses parakstīja pamatlīgumu par “elektronisko komunikāciju pakalpojumu, it īpaši balss telefonijas, mobilās telefonijas un datu nodošanas pakalpojumu sniegšanu Valsts drošības departamentam un policijai [*carabinieri*]”.
- 26 Paziņojums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu tika publicēts 2012. gada 16. februāra *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- 27 *Fastweb* cēla prasību *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) atcelt piešķirtās līguma slēgšanas tiesības un atzīt noslēgto līgumu par spēkā neesošu, jo nebija izpildīti Direktīvas 2009/81 28. pantā un Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 57. pantā paredzētie nosacījumi, kas ļauj izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.
- 28 *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* apmierināja šo *Fastweb* prasību. Tā uzskatīja, ka *Ministero dell'Interno* izvirzītie iemesli, lai pamatotu šīs procedūras izmantošanu, nav Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 57. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētie tehniskie iemesli, kuru dēļ līguma izpilde var tikt uzticēta tikai noteiktam saimnieciskās darbības subjektam, bet gan drīzāk ar izdevīgu saistīti iemesli. Pēc lēmuma piešķirt līguma slēgšanas tiesības atcelšanas, *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* uzskatīja, ka tā saskaņā ar Administratīvā procesa kodeksa 121. panta 5. punktu nevar atzīt 2011. gada 31. decembrī noslēgto līgumu par spēkā neesošu, jo šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi, kas izslēdz šī principa piemērošanu, bija izpildīti. Tomēr, piemērojot šī kodeksa 122. pantu, tā noteica, ka līgums nav spēkā no 2013. gada 31. decembra.
- 29 *Ministero dell'Interno* un *Telecom Italia* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Consiglio di Stato* [Valsts Padomē].
- 30 *Consiglio di Stato* ar 2013. gada 8. janvāra rīkojumu apstiprināja lēmumu atcelt līguma slēgšanas piešķiršanas tiesības, pamatojoties uz to, ka *Ministero dell'Interno* nebija pierādījusi, ka ir izpildīti nosacījumi, lai varētu izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas. Tā faktiski uzskatīja, ka lietas materiāli liecina nevis par objektīvu neiespējamību šo pakalpojumu sniegšanu uzticēt dažādiem saimnieciskās darbības subjektiem, bet gan drīzāk šāda risinājuma nelietderību, galvenokārt tāpēc, ka, pēc *Ministero dell'Interno* domām, tas prasītu veikt izmaiņas un radītu izdevumus un būtu vajadzīgs pielāgošanās laiks.
- 31 Šajā ziņā, lai arī *Consiglio di Stato* norāda, ka Direktīvā 2009/81 attiecībā uz pārskatīšanas jomu ir noteikts gandrīz tāds pats režīms kā Direktīvā 89/665 paredzētais, tā tomēr savos apsvērumos atsaucas uz Direktīvu 89/665.
- 32 Tomēr, tā kā tai ir šaubas par sekām, kādas varētu rasties no šāda līguma atcelšanas, ņemot vērā Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta noteikumus, *Consiglio di Stato* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas [89/665] 2.d panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja līgumslēdzēja iestāde – pirms tiešas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas konkrētam saimnieciskās darbības subjektam, kurš izvēlēts, npublicējot paziņojumu par paredzamo publisko iepirkumu, – *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir publicējusi paziņojumu par nodomu noslēgt līgumu un ir nogaidījusi vismaz 10 dienas, lai noslēgtu līgumu, valsts tiesai automātiski – vienmēr un katrā

ziņā – ir aizliegts atzīt līgumu par spēkā neesošu, pat ja tā konstatē tādu tiesību normu pārkāpumu, atbilstoši kurām ar zināmiem nosacījumiem ir atļauts piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez konkursa procedūras?

- 2) Vai Direktīvas [89/665] 2.d panta 4. punkts, ja to interpretē tādējādi, ka ar to ir izslēgta jebkāda iespēja līgumu atzīt par spēkā neesošu saskaņā ar valsts tiesībām (Administratīvā procesa kodeksa 122. pants), lai arī tiesa ir konstatējusi tādu tiesību normu pārkāpumu, atbilstoši kurām ar zināmiem nosacījumiem ir atļauts piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez konkursa procedūras, ir saderīgs ar pušu vienlīdzības, nediskriminācijas un konkurences aizsardzības principiem un nodrošina tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību [...] Hartas 47. panta izpratnē?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 33 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas un ja nav izpildīti Direktīvā 2004/18 paredzētie nosacījumi šādas procedūras izmantošanai, šī tiesību norma nepieļauj atzīt šo līgumu par spēkā neesošu, ja līgumslēdzēja iestāde *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir publicējusi paziņojumu, lai nodrošinātu *ex ante* pārskatāmību, un pirms līguma noslēgšanas ir ievērojusi minimālo nogaidīšanas termiņu, kas ir 10 dienas pēc dienas, kad ir publicēts minētais paziņojums.
- 34 Vispirms ir jāatgādina, ka Direktīvas 89/665 tiesību normu, kas vērstas uz to, lai aizsargātu pretendētus no līgumslēdzējas iestādes patvaļas, mērķis ir pastiprināt pastāvošos mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu Savienības noteikumu publiskā iepirkuma jomā piemērošanu it īpaši tādā stadijā, kad pārkāpumus vēl var izlabot (spriedums Komisija/Austrija, C-212/02, EU:C:2004:386, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Turklāt, kā tas izriet no Direktīvas 2007/66 preambulas 3. un 4. apsvēruma, tās mērķis ir uzlabot pārskatāmības un nediskriminācijas garantijas, ko cenšas panākt ar Direktīvu 89/665, lai uzlabotu tādu pārskatīšanas procedūru efektivitāti, ko dalībvalstis uzsākušas personas, kurām ir interese iegūt līguma slēgšanas tiesības.
- 36 Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešajā daļā dalībvalstīm ir noteikts pienākums veikt pasākumus, lai nodrošinātu to, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem.
- 37 Šajā ziņā Direktīvas 89/665 2. panta, kura nosaukums ir “Prasības attiecībā uz pārskatīšanas procedūrām”, 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums paredzēt, lai par pārskatīšanas procedūrām atbildīgajām struktūrām būtu pilnvaras atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus vai nodrošināt to atcelšanu.
- 38 Direktīvas 89/665 2.d panta 1. punkta a) apakšpunktā šajā ziņā ir noteikts, ka par pārskatīšanas procedūru atbildīgā struktūra atzīst līgumu par spēkā neesošu, ja līgumslēdzēja iestāde ir piešķirusi līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un tas nav bijis atļauts saskaņā ar Direktīvas 2004/18 tiesību normām.
- 39 Tomēr Savienības likumdevējs Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā ir paredzējis izņēmumu no šī noteikuma par līguma spēkā neesamību. Saskaņā ar šo tiesību normu šis noteikums nav piemērojams, ja, pirmkārt, līgumslēdzēja iestāde uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama

saskaņā ar Direktīvu 2004/18, otrkārt, līgumslēdzēja iestāde *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir publicējusi paziņojumu, kā aprakstīts šīs direktīvas 3.a pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu, un, treškārt, līgums netika noslēgts, kamēr nebija beidzies termiņš, kas ir vismaz 10 kalendārās dienas pēc dienas, kad ir publicēts minētais paziņojums.

- 40 Līdz ar to, tā kā Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts ir izņēmums no noteikuma par līguma spēkā neesamību minētās direktīvas 2.d panta 1. punkta izpratnē, tas ir jāinterpretē šauri (pēc analogijas skat. spriedumu Komisija/Vācija, C-275/08 EU:C:2009:632, 55. punkts un tajā minētā judikatūra). Tomēr šis izņēmums ir jāinterpretē atbilstoši tā mērķiem. Tādējādi šis šaurās interpretācijas princips nenozīmē, ka jēdzieni, kas izmantoti Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā minētā izņēmuma definēšanai, būtu jāinterpretē veidā, kas tiem atņemtu nozīmi (pēc analogijas skat. spriedumu *Future Health Technologies*, C-86/09, EU:C:2010:334, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 41 *Fastweb* apgalvo, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665 mērķiem, kā arī noteikumiem attiecībā uz brīvību veikt uzņēmējdarbību un konkurenci, kurus Savienības publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesības cenšas ievērot, šis izņēmums nav fakultatīvs. Šajā ziņā tā apgalvo, ka no Direktīvas 2007/66 preambulas 20.–22. apsvēruma izriet, ka Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts neizslēdz stingrāku sankciju saskaņā ar valsts tiesībām piemērošanu un tādējādi iespēju valsts tiesai – pēc esošo vispārējo un individuālo interešu līdzsvarošanas – nolemt, vai līgums ir jāatzīst par spēkā neesošu.
- 42 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 7. punktu, izņemot 2.d līdz 2.f pantā paredzētos gadījumus, šī 2. panta 1. punktā minēto pilnvaru īstenošanas ietekmi uz līgumu, kas noslēgts pēc tā slēgšanas tiesību piešķiršanas, nosaka attiecīgo valstu tiesību aktos. No tā izriet, ka it īpaši minētās direktīvas 2.d pantā paredzētajās situācijās pasākumi, ko var veikt attiecībā uz līgumslēdzēju iestāžu pilnvarām, ir nosakāmi tikai saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem noteikumiem. Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 7. punktu uz 2.d līdz 2.f pantā paredzētajiem gadījumiem neattiecas vispārīgais noteikums, saskaņā ar kuru Savienības tiesību publiskā iepirkuma jomā pārkāpuma sekas tiek noteiktas atbilstoši valsts tiesībām. Līdz ar to dalībvalstīm nav atļauts savās tiesībās paredzēt tiesību normas attiecībā uz Savienības tiesību publiskā iepirkuma jomā pārkāpuma sekām tādos apstākļos kā šīs pašas direktīvas 2.d panta 4. punktā paredzētie.
- 43 Pat ja no Direktīvas 2007/66 preambulas 13. un 14. apsvēruma izriet, ka līgumu nelikumīga tieša slēgšana ir visbūtiskākais Savienības tiesību publiskā iepirkuma jomā pārkāpums, par ko principā kā sankcijas būtu jāparedz līguma atzīšana par spēkā neesošu, šīs direktīvas preambulas 26. apsvērumā ir uzsvērtā vajadzība izvairīties no juridiskas nenoteiktības, kas var izrietēt no spēkā neesamības Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā paredzētajā gadījumā.
- 44 Kā norādījis ģenerālvokāts savu secinājumu 57. punktā, ieviešot ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktu šo izņēmumu no noteikuma par līguma spēkā neesamību, Savienības likumdevējs cenšas līdzsvarot dažādās attiecīgās intereses, proti, uzņēmuma, kam nodarīts kaitējums un kuram ir nepieciešams nodrošināt iespēju pieprasīt pārskatīšanu pirms līguma noslēgšanas un prettiesiski noslēgtā līguma atcelšanu, intereses, kā arī līgumslēdzējas iestādes un izvēlēta uzņēmuma intereses, kas nozīmētu izvairīties no juridiskās nenoteiktības, kas var izrietēt no līguma spēkā neesamības.
- 45 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka gan Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta formulējumam, gan mērķim būtu pretrunā ļaut valsts tiesām atzīt, ka līgums nav spēkā, ja ir izpildīti šajā tiesību normā paredzētie trīs nosacījumi.
- 46 Tomēr, lai sasniegtu Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta trešajā daļā paredzēto mērķi, it īpaši ieviest efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus pret līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, kas pieņemti, pārkāpjot publiskā iepirkuma tiesības, ir svarīgi, ka par pārskatīšanas procedūru atbildīgā struktūra veic faktiski kontroli, kad tā pārbauda, vai ir izpildīti Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā paredzētie nosacījumi.

- 47 It īpaši minētā 2.d panta 4. punkta pirmajā ievilkumā paredzētais nosacījums attiecas uz to, ka līgumslēdzēja iestāde uzskata, ka līguma slēgšanas tiesību piešķiršana bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir pieļaujama saskaņā ar Direktīvas 2004/18 tiesību normām. Turklāt saskaņā ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta otrajā ievilkumā minēto nosacījumu līgumslēdzējai iestādei *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ir jābūt publicējušai paziņojumu, kā aprakstīts šīs direktīvas 3.a pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu. Saskaņā ar šī 3.a panta c) punktu paziņojumā jāietver pamatojums līgumslēdzējas iestādes lēmumam piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas.
- 48 Šajā ziņā minētajai tiesai skaidri un nepārprotami ir jānorāda iemesli, kādēļ līgumslēdzēja iestāde uzskatīja, ka tā varēja piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, lai ieinteresētās personas, zinot visus faktus, varētu izlemt, vai ir lietderīgi vērsties par pārskatīšanas procedūru atbildīgajā struktūrā, un lai minētā struktūra varētu veikt faktisku kontroli.
- 49 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, pamatlietā līgumslēdzēja iestāde bija izmantojusi sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, pamatojoties uz Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka sarunu procedūru var izmantot tikai Direktīvas 2004/18 30. un 31. pantā minētajos apstākļos un ka šai procedūrai salīdzinājumā ar atklātam un slēgtām procedūrām ir izņēmuma raksturs (spriedums Komisija/Belģija, C-292/07, EU:C:2009:246, 106. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 50 Veicos savu kontroli, par pārskatīšanas procedūru atbildīgajai struktūrai ir jāizvērtē, vai līgumslēdzēja iestāde, ja tā ir pieņēmusi lēmumu izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas, ir rīkojusies rūpīgi un vai tā varēja uzskatīt, ka Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētie nosacījumi faktiski bija izpildīti.
- 51 Starp elementiem, kas šai struktūrai šajā ziņā ir jāņem vērā, ir Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta otrajā ievilkumā paredzētajā paziņojumā minētie apstākļi un iemesli, kas līgumslēdzējai iestādei lika izmantot Direktīvas 2004/18 31. pantā paredzēto sarunu procedūru.
- 52 Ja pēc šīs kontroles par pārskatīšanas procedūru atbildīgā struktūra konstatē, ka Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti, tai tāpat ir jāatzīst, ka līgums nav spēkā atbilstoši šī panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajam noteikumam. Sekas tam, ka līgums atzīts par spēkā neesošu atbilstoši Direktīvas 89/665 2.d panta 2. punktam, tā nosaka saskaņā ar valsts tiesībām.
- 53 Turpretī, ja šī struktūra konstatē, ka šie nosacījumi ir izpildīti, tai līgums ir jāatstāj spēkā, piemērojot Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktu.
- 54 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas bez paziņojuma par publisko iepirkumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, lai gan tas saskaņā ar Direktīvu 2004/18 nav atļauts, šī tiesību norma nepieļauj atzīt šo līgumu par spēkā neesošu, ja ir izpildīti šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par otro jautājumu

- 55 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa gadījumā, ja uz pirmo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, būtībā vaicā, vai Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts ir spēkā, ņemot vērā nediskriminācijas principu un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību Hartas 47. panta izpratnē.

- 56 Šajā ziņā *Fastweb* apgalvo, ka brīvprātīga *ex ante* pārskatāmības paziņojuma publicēšana *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* un minimālā nogaidīšanas termiņa, kas ir desmit dienas no šīs publicēšanas līdz līguma noslēgšanai, ievērošana nenodrošina efektīvu tiesību aizsardzības tiesā principa ievērošanu. Faktiski šāda publicēšana negarantē to, ka iespējamie konkurenti tiks informēti par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu noteiktam saimnieciskās darbības subjektam, it īpaši, ja šāda publicēšana tiek veikta periodā, kad darbība ir samazināta vai pārtraukta.
- 57 Attiecībā uz pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā Hartas 47. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.
- 58 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka saprātīga termiņu noteikšana prasības celšanai, kuru neievērošanas gadījumā prasības celšanas tiesības tiek zaudētas tiesiskās drošības interesēs, kas vienlaikus aizsargā privātpersonu un attiecīgo iestādi, ir saderīga ar pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Šādiem termiņiem vajadzētu būt tādiem, kas pārāk neapgrūtinā vai nepadara praktiski neiespējamu Savienības tiesību sistēmā iešķirto tiesību īstenošanu (šajā ziņā skat. spriedumu *Pelati*, C-603/10, EU:C:2012:639, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 Turklāt Direktīvas 89/665 tiesību normu, kas vērstas uz to, lai pretendētus aizsargātu no līgumslēdzējas iestādes patvaļas, mērķis ir pastiprināt pastāvošos mehānismus, lai nodrošinātu efektīvu Savienības noteikumu publiskā iepirkuma jomā piemērošanu it īpaši tādā stadijā, kad pārkāpumus vēl var izlabot. Šāda aizsardzība nevar būt efektīva, ja ieinteresēta persona attiecībā uz līgumslēdzēju iestādi nevar atsaukties uz šiem noteikumiem (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Austrija, EU:C:2004:386, 20. punkts).
- 60 Efektīva tiesību aizsardzība tiesā nozīmē, ka ieinteresētās personas par lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības ir jāinformē savlaicīgi pirms līguma noslēgšanas, lai tām būtu faktiskā iespēja iesniegt pārsūdzību, tostarp lūgumu noteikt pagaidu pasākumus līdz līguma noslēgšanai (šajā ziņā skat. spriedumu Komisija/Spānija, C-444/06, EU:C:2008:190, 38. un 39. punkts, kā arī Komisija/Īrija, C-456/08, EU:C:2010:46, 33. punkts).
- 61 Ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta otro ievilkumu, paredzot tajā [līgumslēdzējas iestādes] pienākumu publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* paziņojumu, kā aprakstīts šīs direktīvas 3.a pantā, darot zināmu savu nodomu slēgt līgumu, tiek garantēta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas pārskatāmība. Tādējādi šīs tiesību normas mērķis ir nodrošināt, lai attiecīgajiem iespējamiem kandidātiem būtu iespēja uzzināt par līgumslēdzējas iestādes lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības, ja paziņojums par līgumu iepriekš nav ticis publicēts. Turklāt saskaņā ar šīs tiesību normas trešo ievilkumu līgumslēdzējai iestādei ir pienākums ievērot 10 dienu nogaidīšanas termiņu. Tādējādi ieinteresētās personas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu var apstrīdēt tiesā, pirms tiek noslēgts līgums.
- 62 Turklāt ir arī jānorāda, ka, pat ja ir beidzies Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā paredzētais 10 dienu nogaidīšanas termiņš, uzņēmumi, kuriem nodarīts kaitējums, var celt prasību par zaudējumu atlīdzību saskaņā ar Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu.
- 63 Šajā ziņā, kā tas izriet no šī sprieduma 44. punkta, ir jāņem vērā apstākļi, ka ar Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punktā paredzēto izņēmumu Savienības likumdevējs cenšas līdzsvarot dažādās attiecīgās intereses, proti, uzņēmuma, kam nodarīts kaitējums, intereses, nodrošinot tam iespēju pieprasīt pārskatīšanu pirms līguma noslēgšanas un panākt prettiesiski noslēgtā līguma atcelšanu, kā arī līgumslēdzējas iestādes un izvēlētā uzņēmuma intereses, ierobežojot juridisko nenoteiktību, kas var izrietēt no līguma spēkā neesamības.

- 64 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkts, ciktāl tajā ir paredzēta līguma atstāšana spēkā, nav pretrunā prasībām, kas izriet no Hartas 47. panta.
- 65 Tāpat tas izriet no nediskriminācijas principa, kam publiskā iepirkuma jomā ir tādi paši mērķi, it īpaši – nodrošināt pakalpojumu sniegšanas brīvību un netraucētu konkurenci visās dalībvalstīs (it īpaši skat. spriedumus *Wall*, C-91/08, EU:C:2010:182, 48. punkts, un *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 28. punkts). Faktiski, kā jau tika konstatēts šis sprieduma 61. punktā, Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta otrā ievilkuma mērķis ir nodrošināt, lai attiecīgajiem iespējamiem kandidātiem būtu iespēja uzzināt par līgumslēdzējas iestādes lēmumu piešķirt līguma slēgšanas tiesības bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas un tādējādi celt prasību par šādu lēmumu, lai pārbaudītu tā likumību.
- 66 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka, to izvērtējot, nav noskaidrots neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta spēkā esamību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 67 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

- 1) **Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot [tiesības noslēgt] piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK, 2.d panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas bez paziņojuma par līgumu iepriekšējas publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, lai gan tas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, nav atļauts, šī tiesību norma nepieļauj atzīt šo līgumu par spēkā neesošu, ja faktiski ir izpildīti šajā tiesību normā paredzētie nosacījumi, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai;**
- 2) **izvērtējot otro jautājumu, nav noskaidrots neviens apstāklis, kas varētu ietekmēt Direktīvas 89/665 2.d panta 4. punkta spēkā esamību.**

[Paraksti]